

Allvarlig kritik mot Kronofogdemyndigheten bl.a. för att ha betalat ut pengar till gäldenären i stället för till borgenären

Beslutet i korthet: JO har tidigare vid flera tillfällen kritiserat Kronofogdemyndigheten för att ha betalat ut pengar till fel person. JO konstaterar nu att detta återigen har inträffat. Myndigheten förtjänar denna gång *allvarlig kritik* för att ha

- a) betalat ut pengar till gäldenären i stället för till borgenären,
- b) dröjt mer än fem månader med att betala ut pengarna till borgenären efter att myndigheten upptäckte felet, och
- c) brustit i sitt bemötande av borgenären.

Anmälan

I en anmälan till JO den 3 januari 2018 klagade AA på Kronofogdemyndigheten med anledning av brister i handläggningen av ett utsökningsmål. Han uppgav bl.a. följande:

Han utsattes för ett brott och tillerkändes genom en dom ett skadestånd från den tilltalade. Med anledning av det utmätte och sålde Kronofogdemyndigheten gäldenärens bil. När utmättningsbeslutet vann laga kraft skulle en del av försäljningssumman betalas ut till honom, men den summan betalades i stället ut till gäldenären. Under myndighetens handläggning bemöttes han illa av en medarbetare och fick också felaktig information. Medarbetaren sa dessutom att ett av hans e-postmeddelanden hade raderats. Han fick information från myndigheten om att han kunde rikta ett skadeståndsanspråk mot myndigheten för att få ut pengarna av den i stället för av gäldenären. Han har därför gjort det.

Utredning

Handlingar i Kronofogdemyndighetens utsökningsmål och skadeståndsärende begärdes in och granskades. JO uppmanade därefter myndigheten att yttra sig över handläggningen av de båda ärendena. Av yttrandet skulle det särskilt framgå vilka överväganden som hade gjorts i samband med att det uppmärksammades att beloppet hade betalats ut till fel person.

Kronofogdemyndigheten (rättschefen BB) lämnade in följande remissvar (underyttrande, bilagor och hänvisningar till bilagor har här utelämnats):

2. Handläggningen av utsökningsmålet och skadestandsärendet

Handläggningen av utsökningsmålet [...]

AA ansökte den 29 april 2014 om verkställighet av skadestandsfordran mot gäldenären som hade fastställts i Södertörns tingsrätt dom den 3 januari 2014 [...]. Vid ansökningstillfället hade domen överklagats till Svea hovrätt som meddelade dom den 11 juni 2014 [...]. Mot gäldenären fanns även flera andra mål för verkställighet.

Kronofogdemyndigheten utmätte den 2 mars 2017 gäldenärens personbil och sålde denna vid en exekutiv auktion den 23 maj 2017 för [...] kr. De sammanlagda skulderna och uppkomna försäljningskostnaderna uppgick till [...] kr, varför det uppkom ett överskott om [...] kr som tillkom gäldenären. Beslut om fördelning av medel skedde den 11 juli 2017. AA:s fordran (inklusive grundavgifter) upptogs i fördelningsprotokollet till [...] kr [...].

Av fördelningsprotokollet framgår att utmättningsbeslutet hade överklagats och i utsöknings- och indrivningsdatabasen framgick att en tredje man hade överklagat utmätningen av personbilen och gjorde anspråk på denna [...].

Nacka tingsrätt avslag överklagandet av utmätningen den 17 maj 2017. Även Svea hovrätt avslag överklagandet. Hovrättens beslut vann laga kraft den 2 oktober 2017 [...]. I och med att beslutet vann laga kraft kunde utbetalning ske av de pengar som hade fördelats enligt fördelningsprotokollet av den 11 juli 2017, med undantag för de medel som tillkom AA eftersom det vid det tillfället inte hade inkommit bevis om att AA:s exekutionstitel hade vunnit laga kraft. Det är parterna som ska ge in bevis om laga kraft. Utbetalningshindret togs bort ur systemet den 3 oktober 2017 [...].

I AA:s mål hade de influtna medlen krediterats, men inte betalats ut, varför skulduppgiften i utsöknings- och indrivningsdatabasen var 0 kronor. Anledningen till att pengar krediteras i mål även om de inte får betalas ut är bestämmelsen i 13 kap. 6 § utsökningsbalken (UB) som anger att fordringarna ska tas upp med det belopp de uppgår till på fördelningsdagen. Enligt 13 kap. 2 § UB följer att ränta som därefter uppstår på det fördelade beloppet tillkommer borgenären. För att ränteberäkningen enligt exekutionstiteln ska stanna per fördelningsdagen måste medel krediteras i målen i samband med fördelningsbeslutet.

Den 6 november 2017 meddelade handläggare 1 medelshanteringen att de medel som balanserats i AA:s mål och ett annat mål kunde betalas ut till sökandena [...]. Den 10 november 2017 meddelade dock handläggare 2 att han hade kontrollerat att samtliga mål hade fått betalt och att samtliga kostnader också var betalda och att medelshanteringen därför kunde betala ut kvarstående medel som låg i balans till gäldenären [...].

Den 10 november 2017 betalades därför det överskjutande beloppet från försäljningen som gäldenären hade rätt till samt de medel som skulle betalas till AA och en annan borgenär ut till gäldenären. När felet uppmärksammades försökte en handläggare stoppa utbetalningen, men det var inte möjligt. Handläggaren kontaktade även banken för att se om pengarna kunde utmätas och på så sätt återbäras [...].

Rättslig reglering om hinder mot utbetalning

AA:s exekutionstitel, en dom, hade inte vunnit laga kraft när han ansökte om utmätning. Enligt 13 kap. 14 § 1 UB föreligger det hinder mot att betala ut pengar till AA så länge domen inte har vunnit laga kraft.

Enligt 13 kap. 14 § 3 UB föreligger det också hinder mot att betala ut pengar när utmätningen eller försäljningen är överklagad. Eftersom utmätningen var överklagad rådde det alltså ett generellt förbud mot utbetalning i samtliga enskilda mål som omfattades av utmätningen och försäljningen av personbilen. Detta hinder försvann när överklagandet av utmätningen vann laga kraft.

Skadeståndsärendet

Den 3 januari 2018 ansökte AA om skadestånd på grund av den felaktiga utbetalningen av medel. För prövning av skadeståndsärendet begärdes ett yttrande av berörd enhet. Därefter inhämtades vissa kompletterande uppgifter innan myndigheten kunde besluta om skadestånd. Beslut om skadestånd fattades den 24 april 2018 och AA tillerkändes [...] kr motsvarande kapitalfordran och upplupen ränta fram till beslutsdagen. Någon ersättning för grundavgifter fick AA inte på grund av att han inte är ansvarig för grundavgifterna då hans fordran är ett skadestånd i brottmål; sökanden är befriad från ansvar för grundavgiften i den typen av mål.

Övriga frågor som AA tagit upp i sin anmälan som rör utsökningsmålet

AA har även anmält att ett e-postmeddelande som han hade skickat in ska ha förstörts av en handläggare och att han uppmanats att ge in meddelandet igen, att handläggare gett honom felaktig information om att han skulle få förskott återbetalat, att han talat med handläggare 4 som lovat att de handläggare som hade hand om hans mål skulle kontakta honom men att han aldrig blev kontaktad och att handläggare 4 varit otrevlig i sitt bemötande.

Av utredningen framgår att handläggare 4 förväxlade AA:s mål med ett annat och därför lämnade fel information när hon ringde upp honom. Eftersom hon saknade kunskap om AA:s mål kontaktade hon de som handlade detta och bad dem ringa AA, men hon vet inte om dessa sedan kontaktade AA. Hon kan inte minnas att hon skulle ha förstört något e-postmeddelande.

3. Kronofogdemyndighetens bedömning

Den felaktiga utbetalningen

Innan dess att Kronofogdemyndigheten fått bevis om att AA:s exekutionstitel vunnit laga kraft har det förelagat hinder mot utbetalning till honom. Kronofogdemyndigheten har därför förfarit korrekt fram till utbetalningstillfället. Pengar betalades då felaktigt ut till gäldenären i stället för till AA och en annan fordringsägare. Orsaken till detta är ett misstag från handläggaren som synes ha tolkat informationen i Kronofogdemyndighetens IT-system felaktigt.

Fel av detta slag är naturligtvis oacceptabla och myndigheten beklagar de olägenheter som detta har förorsakat AA. Till följd av det inträffade har verksamheten informerats om vikten av att noggrant kontrollera att det inte råder något hinder mot utbetalning i situationer som den nu aktuella.

När den felaktiga utbetalningen uppdagades har Kronofogdemyndigheten skyndsamt undersökt möjligheten att utmäta de felaktigt utbetalda medlen. När detta inte visade sig vara möjligt borde ett skadeståndsärende skyndsamt ha registrerats och handlagts av Kronofogdemyndigheten. Nu aktualiserades frågan om skadestånd först efter att AA själv begärt skadestånd vilket innebar att det handlades som ett vanligt ärende och inte som ett förtursärende. Ersättning betalades ut till honom den 24 april 2018.

Bemötande

Alla som vänder sig till Kronofogdemyndigheten ska kunna förvänta sig att få svar på sina frågor och ett i övrigt sakligt och korrekt bemötande. Av utredningen framgår att AA fått felaktig information p.g.a. att ärenden förväxlats, vilket är beklagligt.

AA kommenterade Kronofogdemyndighetens remissvar.

Rättslig reglering och bedömning

Kronofogdemyndigheten har i sitt remissvar redogjort för den rättsliga regleringen. Tilläggas bör att medel som flutit in till Kronofogdemyndigheten i ett mål om utmätning ska redovisas så snart som möjligt enligt 13 kap. 1 § utsökningsbalken. Därtill anges i 13 kap. 3 § utsökningsförordningen (1981:981) att influtna medel ska redovisas inom två veckor om inte något hindrar det eller det finns särskilda skäl.

Jag har vid flera tillfällen tidigare kritiserat Kronofogdemyndigheten för att ha betalat ut pengar till fel person (se mina beslut den 29 juni 2015, dnr 3890-2014, den 28 oktober 2015, dnr 6248-2014, den 31 maj 2016, dnr 3029-2015, och den 21 februari 2017, dnr 548-2016).

AA:s ärende påminner tyvärr om de tidigare ärendena. Av utredningen framgår att Kronofogdemyndigheten utmätte gäldenärens bil och sålde denna för att kunna betala ut pengar till bl.a. AA. Utmättningsbeslutet vann laga kraft den 2 oktober 2017, och utbetalningshindret till följd av utmättningsbeslutet togs bort ur myndighetens system den 3 oktober 2017. När myndigheten den 6 november 2017 hade skaffat sig information om att AA:s exekutionstitel hade vunnit laga kraft borde den så snart som möjligt ha betalat ut pengarna till honom. Men myndigheten gjorde inte detta. I stället betalade myndigheten ut pengarna till gäldenären den 10 november 2017. Även om det på nytt är fråga om ett enskilt misstag är jag förvånad över att detta återigen kunnat hända.

Av handläggarnoteringarna framgår att Kronofogdemyndigheten upptäckte sitt misstag den 13 november 2017 och försökte stoppa utbetalningen. När det inte gick undersökte myndigheten möjligheten att utmäta pengarna från gäldenären, men inte heller det gick.

Den redovisningsskyldighet som är föreskriven i utsökningsbalken och utsökningsförordningen försvinner inte för att Kronofogdemyndigheten betalar ut pengar till fel person eller slarvar bort pengarna på något annat sätt. När myndigheten fick information om att AA inte hade fått sina pengar borde myndigheten alltså enligt min mening omedelbart ha betalat ut pengarna till honom (se bl.a. mina uttalanden i JO 2017/18 s. 156). Så skedde emellertid inte.

Enligt Kronofogdemyndigheten borde ett skadeståndsärende skyndsamt ha registrerats och handlagts av myndigheten. Det skedde emellertid inte heller. I stället fick AA själv ansöka om ett skadestånd från myndigheten, vilket han gjorde den 3 januari 2018. Detta förfarande ledde inte till att ärendet handlades med förtur, utan ersättningen betalades ut till AA först den 24 april 2018, dvs. mer än fem månader efter det att myndigheten upptäckte sitt misstag. Denna långa väntan på pengarna för en borgenär är naturligtvis helt oacceptabel.

Av utredningen framgår slutligen att Kronofogdemyndighetens medarbetare under handläggningen av utsökningsärendet bl.a. gav AA felaktig information.

Den som vänder sig till myndigheten ska naturligtvis få korrekt information och ett bra bemötande. Att så inte har skett i detta fall är beklagligt.

Kronofogdemyndigheten förtjänar allvarlig kritik för att, trots tidigare kritik från min sida, ännu en gång ha betalat ut pengar till fel person, för att ha dröjt mer än fem månader med att betala ut pengar till AA efter det att felet upptäcktes och för att ha brustit i sitt bemötande av AA.

Vad som i övrigt har förekommit i ärendet ger inte anledning till någon åtgärd eller något uttalande från min sida.

Ärendet avslutas.